
Sprawozdanie z czynności naukowych T-wa

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 19, 16-42

1926

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

II.

Sprawozdanie z czynności naukowych T-wa.

Wyrazem działalności Towarzystwa w okresie sprawozdawczym były następujące zebrania:

Zebrania Ogólne	3
Posiedzenia Zarządu	17
„ Rady Zakładów Naukowych	2
„ Wydziału I	4
„ „ II	7
„ „ III	4
„ Komisji do badań nad historją literatury i oświaty w Polsce	— 8
„ Komisji Atlasu Historycznego Polski	6
„ „ Bibliograficznej	—
„ „ Historycznej	1
„ Sekcji posiedzeń naukowych I. N. A.	16
„ „ Meteorologicznej Komisji Fizjograficznej	2

Ogółem więc w okresie sprawozdawczym odbyło się w Towarzystwie Naukowym Warszawskim 70 posiedzeń.

A. Działalność Wydziałów.

1. Wydział I-y w okresie sprawozdawczym odbył 4 posiedzenia, na których przedstawiono następujące referaty:

1. Przychocki G. — Tak zwany życiorys Wirgiljusza.
2. Maykowska M. — Anonima monografia „O stylu artystycznym”.
3. Szober S. — Język Staszica.

2. Wydział II-gi odbył 7 posiedzeń, na których przedstawiono referaty następujące:

1. Manteuffel T. — Polityka unifikacyjna Chłotara II-go.

2. Stołyhwo K. — W sprawie stanu obecnego i rozwoju nauk antropologicznych w Polsce.

3. Leśniewski C. — Stanisław Staszic jego życie i ideologia w dobie Polski Niepodległej (1755—1795).

4. Handelsman M. — Program stronnictwa Czartoryskiego (1830—1840) i jego związek z umysłowością francuską.

5. Stołyhwo K. — Antropologia jako nauka pomocnicza historii.

6. Handelsman M. — Problem rozwoju narodowości nowoczesnej.

7. Batowski Z. — Geneza artystyczna posągu Jana III w Łazienkach.

8. Siemieński J. — Rebus w konfederacji warszawskiej 1573 r.

9. Trojanowski W. — Wit Stwosz i źródła jego sztuki.

3. Wydział III-ci odbył 4 posiedzenia, na których przedstawiono referaty następujące.

1. Małkowski S. — O skaolinizowanym muskowiecie ze złóż kaolinowych okolic Korca na Wołyniu.

2. Małkowski S. — O zbiorowiskach wód artezyjskich, jako środowisku tworzenia się kaolinu.

3. Jaxa-Bykowski C. — Przyczynek do charakterystyki flisu nagórskiego okolic Krościenka nad Dunajcem.

4. Zaniewska E. — Przyczynek do znajomości żył aplitowo-pegmatytowych w porfirytach Klesowskich.

5. Zaniewska E. — Wyniki pomiarów goniometrycznych kryształów eteru benz-hydrynowego.

6. Morawiecki A. — Fosforyty okolic Kazimierza Wielkiego nad Wisłą.

7. Woyno T. — O znaczeniu graficznym kątów osioptycznych metodą uniwersalną Fedorowa.

8. Stołyhwo E. — Charakterystyka antropologiczna kości gnykowej.

9. Barcia Goyanes J. J. — Interpretacja systematyczna zmian regrysywnych mięśnia pośladkowego dużego.

10. Kosiński K. — Znaczenie badań układu nerwowego czuciowego dla antropologii.

11. Zylberlast-Zandowa N. — O przepuszczalności opon mózgowych w stanie zapalnym.

12. Sierpiński W. — O zbiorach hyperborelowskich.

13. Kempisty St. — O funkcjach Bair'a.

14. Nikodym O. — O zbiorze płaskim, zamkniętym, takim, że suma wszystkich prostych, które go nie przecinają, jest niezmiernalna (B).

15. Kuratowski K. — Pewne twierdzenie o mocy zbiorów punktów.

16. Stołyhwo K. — W sprawie metody dżagnozy różniczkowej i jej zastosowania w antropologii.

17. Romanowska M. — Charakterystyka antropologiczna ludności męskiej powiatu będzińskiego.

18. Minkiewicz R. — Możliwości autochromatyczne oka ludzkiego (analiza t. zw. chaosu świetlnego).

19. Papierbuchówna L. — Zmysł i pamięć kierunku przedmiotu u żab (metoda nałogu).

20. Dominikiewicz M. — Natrolit, jako rodnik konstytucyjny glinko-krzemianów.

21. Przylęcki St. — Wzajemny stosunek ciał wydalinowych pochodzenia białkowego u zwierząt.

22. Grzybowski I. — Badania filogenetyczne nad tętnicą trzewną i jej rozgałęzieniami: tętnicą trzewną, tętnicą żołądkową, t. śledzionową, t. wątrobną.

23. Fréchet M. — Uwaga o twierdzeniu Borela.

24. Nikodym O. — O pewnej własności operacji A.

25. Lachs H. i Lachman F. — Czynność koagulacyjna jonów, a wielkość ich promieni.

B. Działalność Komisyj.

1. Komisja do badań nad historią literatury i oświaty.

W roku sprawozdawczym 1925/6 Komisja odbyła 8 posiedzeń, na których ogłoszono następujące referaty:

1. Gabryel Korbut — Nieznane listy Franciszka Morawskiego o Mickiewiczu.

2. Zofja Szmydtowa — Norwid wobec tradycji literackiej.

3. Kazimierz Kosiński — Z teoryj estetycznych Stanisława Witkiewicza.

4. Henryk Elzenberg — Nauka o literaturze, czy krytyka literacka.

5. Wacław Borowy — Żeromski i świat książek.

6. Kazimierz Wójcicki — Kilka wiadomości o mało znanym poecie z doby pozytywizmu (o Ludwiku Brzozowskim).

7. Stanisław Adamczewski — Pojęcie romantyzmu u Stanisława Brzozowskiego.

8. Józef Ujejski — O zapomnianym mistrzu polskiej tragedji klasycystycznej (o Antonim Hofmanie).

Druk 3 zeszytu II tomu „Prac” Komisji, zawierającego rozprawy pp. Drogoszewskiego, Boleskiego i Komarnickiego — jest na ukończeniu.

2. Komisja Atlasu Historycznego Polski T. N. W.

W okresie sprawozdawczym (1.IX.25 — IV.26) wskutek braku funduszków nie podejmowano prac nad Atlasem. Jedynie opracowywano nadal Podlasie w w. XVI. Pracę tę prowadził p. T. Żebrowski.

Posiedzeń odbyto 6 (29—34): 1) 20.X.25 (referat p. Jakubowskiego: Mapa Litwy w. XVI); 2) 2.XII.25 (Podlasie w w. XVI — pp. M. Handelsman i T. Żebrowski); 3) 20.I.26 (p. M. Handelsman i T. Żebrowski: Polska nowoczesna, 1772—1925, mapa 1:1.000.000); 4) 18.II.26 (pp. W. Semkowicz i W. Buczek: Mapa Małopolski w okresie Sejmu Czteroletniego); 5) 14.IV. (Sprawa opracowania map w XVIII dla całości ziem Rzeczypospolitej w skali 1:200.000); 6) 23.VI.26 (Sprawy znaków dla mapy w. XVIII).

Przewodniczącym był nadal prof. M. Handelsman, sekretarzem — p. S. Arnold.

3. Komisja Bibliograficzna.

Komisja Bibliograficzna została powołana do życia dnia 11 marca 1925 r. na mocy uchwały międzywydziałowego zebrania T-wa Naukowego Warszawskiego, w celu opracowania kontynuacji Bibliografji Polskiej Karola Estreichera za lata 1901 do

1925. To najbliższe zadanie Komisji Biblijograficznej zostało rozszerzone, na mocy uchwały dn. 27 maja tegoż roku, na projektowanie oraz wykonywanie wszelkich prac biblijograficznych, zainicjowanych na terenie T-wa Naukowego Warszawskiego.

Do składu Komisji weszli: sekretarz generalny T. N. W., przewodniczący i sekretarze Wydziałów I i II oraz Komisji do badań nad historią literatury i Komisji Historycznej, ponadto pp. Stefan Demby i Jan Muszkowski; następnie zostali dokooptowani pp. Z. Batowski, W. Borowy, B. Gubrynowicz, W. T. Wisłocki. Prezydjum Komisji stanowią: pp. S. Demby (przewodniczący), G. Korbut (v. przewodniczący), J. Muszkowski (sekretarz).

W okresie sprawozdawczym prowadzono dwie prace: biblijografię druków polskich i Polski dotyczących za lata 1901—1925, której wykonanie powierzono p. J. Muszkowskiemu, pod kierunkiem Komitetu Redakcyjnego, t. j. Prezydjum Komisji; biblijografię czasopism polskich, której wykonanie powierzono p. Kazimierzowi Zieleniewskiemu, pod kierunkiem tegoż Komitetu Redakcyjnego. Pierwsza praca była prowadzona przez cały okres sprawozdawczy, gdy druga od czerwca do grudnia 1925 r., poczem została przerwana z braku środków. Wykonanie obydwu prac było finansowane wyłącznie z zapomogi Wydziału Bibliotek Państwowych Ministerstwa W. R. i O. P.

Biblijografia polska 1901—1925. Stosownie do planu wydawnictwa, przyjętego na posiedzeniu Komisji Biblijograficznej dn. 11 marca 1925 r. i referowanego na Zjeździe Historyków Polskich w Poznaniu w grudniu tegoż roku (por. Pamiętnik IV powsz. Zjazdu Historyków Polskich, Lwów 1925; Sekcja VI A) praca ta została rozłożona na cztery działy: I zgromadzenie całego materiału, zawartego w publikacjach powszechnych biblijograficznych drukowanych; II porównanie zestawionej w ten sposób kartoteki tytułów ze zbiorami najbogatszych bibliotek polskich, w celu: a) skontrolowania tytułów na podstawie samych druków, b) uzupełnienia kartoteki tytułami, pominiętymi w źródłach drukowanych; III uzupełnienie materiału drogą porównania z biblijografiami drukowanymi w językach obcych; IV opracowanie biblijograficzne i statystyczne oraz przygotowanie rękopisu do druku. Pierwszy dział pracy został ukończony w marcu 1926 r. i równocześnie rozpoczęto sprawdzanie kartoteki w Bibliotece Uniwersy-

teckiej w Warszawie i w Bibliotece Ord. Krasińskich. Stan kartoteki:

tytuły, zaczerpnięte ze źródeł drukowanych	71.345
„ druków 1925 r. („Przew. Bibliogr.” 1926 r.)	811
„ z Biblioteki Uniwersyteckiej w Warsz.	1.340
„ „ Ord. Krasińskich	100
„ „ Publicznej w Zakopanem	123
„ druków polsk. wydanych w Rosji	79
„ z Bibliographie de la France	200
	Ogółem 74.038

Cyfry powyższe nie wykazują sumy pracy, włożonej w sprawdzaniu druków, która objęła blisko połowę alfabetu, jak również w przygotowanie odsyłaczy imiennych, których liczba wynosi około 9.000.

Bibliografja czasopism polskich (Wykaz tytułów czasopism) była prowadzona przez p. Zieleniewskiego zaledwie pół roku, poczem została przerwana z braku środków. W tym krótkim czasie zebrano 675 pozycyj bibliograficznych kompletnych i opracowano dane statystyczne, dotyczące czasopism, wymienionych w Bibliografji Polskiej Estreichera; sporządzono też skorowidze kartkowe nazwisk redaktorów i wydawców; kontynuowanie pracy jest bardzo pożądane.

4. Komisja historii nauki filozofii.

Przewodniczącym był p. S. Dickstein.

Dla braku funduszków Komisja nie mogła ogłosić drukiem swoich sprawozdań. Dla tejeż przyczyny zapoczątkowane prace nad zbieraniem materiałów do „Biografii narodowej” pozostawały wciąż jeszcze w stadium przygotowawczem.

5. Komisja historyczna.

Komisja historyczna T. N. W. odbyła jedno posiedzenie na którem rozpatrywała prace:

1. Adama Wolffa — Rekonstrukcja ksiąg metryki Mazowieckiej.
2. Jadwigi Karwasińskiej — Archiwa Skarbowe Rzeczypospolitej.

3. Adama Stebelskiego — Archiwum Nuncjatury.

4. Józefa Siemieńskiego — O zadaniach komisji.

Z powodu braku funduszków komisja musiała działalność przerwać i nie mogła nawet opublikować wyników swojej pracy. Kierownikiem był p. Józef Siemieński.

6. Komisja fizjograficzna.

Z pośród licznych sekcji komisji fizjograficznej czynną była jedynie sekcja metereologiczna, która odbyła 2 posiedzenia.

Rozpatrywano przedewszystkiem sprawę uregulowania stosunku Sekcji metereologicznej T. N. W. do takiejże Sekcji Polskiej Akademii Umiejętności.

Wygłoszono referaty:

p. E. Stenz: O wyprawie pyrneliometrycznej, która się odbyła w lecie 1925 na Ocean Atlantycki.

p. W. Gorczyński: o wynikach badań z dziedziny promienowania słonecznego dokonanych w oazie Ouargla na Saharze.

C. Działalność Gabinetów i pracowni naukowych.

Gabinet Filologiczny.

I w roku ubiegłym sprawozdawczym działalność Gabinetu Filologicznego nie mogła się rozwinąć normalnie, z powodu niewyasygnowania przez Zarząd potrzebnych funduszków. Program zamierzonych i rozpoczętych w r. 1916 prac (zob. Rocznik X) nie mógł być i w tym roku urzeczywistniony. Nawet na konserwację biblioteki Gabinetu (kupno i katalogowanie książek, ich oprawianie i t. p.). Zarząd nie wstawił do budżetu żadnej kwoty, choćby minimalnej — na kupno atramentu piór i t. p. Pomimo tych niepomyślnych warunków, biblioteka Gabinetu była otwarta przez cały rok; frekwencja w czytelnicy, szczególnie w miesiącach zimowych i wiosennych, była znaczna. Kierownictwo udzielało pracownikom potrzebnych rad i wskazówek spełniając swoje zadanie pogotowia naukowego.

Gabinet Nauk Historycznych.

Kierownikiem Gab. Nauk Hist., jak lat poprzednich był prof. M. Handelsman, st. asystentem p. Bachulski, mł. asystentką

p. Bachulska. Gabinet Nauk Historycznych otwarty był codziennie prócz niedziel i świąt od 10 do 2^{1/2} i od 6-ej do 8-ej wieczorem.

W czasie nieobecności asystenta, który wyjechał na dwumiesięczne studia za granicę, w roli zastępców pracowali honorowo pp.: dr. M. Arnoldowa, I. Luksemburżanka i T. Żebrowski.

Rok sprawozdawczy pod względem kryzysu finansowego był dla Gab. Nauk Hist. równie ciężki jak lata poprzednie, praca jednak posuwała się w tempie normalnem.

Od stycznia 1926 r. Gab. Nauk Hist. otrzymywał stały zasiłek oddziału bibliotek z Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wyłącznie jednak na prowadzenie biblijografji historii polskiej nowożytnej.

Księgozbiór Gab. Nauk. Hist. liczył w dniu 30 czerwca 1926 r. dzieł skatalogowanych 2593, t. j. o 20 więcej niż w roku ubiegłym. Prócz tych dzieł nowo skatalogowanych wpłynęło do Gab. Nauk Hist. około 30 vol., które zostały włączone pod numerami już istniejącymi jako wydawnictwa ciągłe (Archiwum Towarzystwa Naukowego Lwowskiego, Studja z zakresu prawa polskiego i t. p.).

Z Księgozbioru Gab. Nauk Hist. w roku bieżącym korzystało 854 osób.

Prócz dzieł otrzymanych drogą wymiany wydawnictw Księgozbiór Gab. Nauk Hist. wzbogacił się dzięki cennym darom Instytutów Wydawniczych i Księgarń (Biblioteka Polska, Książnica-Atlas, Kasa im. Mianowskiego) oraz osób prywatnych (prof. Balzer, p. Pomarański i prof. Semkowicz).

Gab. Nauk Hist. pośredniczył podobnie jak lat ubiegłych w dostarczaniu rękopisów i książek z Bibliotek Uniwersyteckiej i Krasieńskich w Warszawie, oraz z Biblioteki im. Łopacińskiego w Lublinie. Ze zbiorów Gab. korzystał Wydział Archiwów Państwowych i Seminarjum Historyczne Uniwersytetu Warsz. oraz inne Pracownie Tow. Nauk.

Praca nad kontynuacją biblijografji Finkla wobec konieczności ograniczenia się przez pierwsze półrocze do jednego pracownika, następnie zaś do dwu (zamiast projektowanych dziesięciu) — nie dała wyników takich, jakie obiecywano sobie z początkiem roku sprawozdawczego. Opracowano jednak szereg

nżej podanych czasopism i bibliografji ze współudziałem pracownicy honorowej p. W. Pławińskiej, oraz przygotowano komunikat o stanie prac bibliograficznych na V Zjazd Historyków Polskich w Poznaniu:

Bibliografja Estreichera t. II do końca.

Bibliografja Suligowskiego na ukończeniu.

Rozmaitości Warszawskie 1819—27.

Orzeł Biały 1819—1820.

Irys Polska 1820—28.

Czasopismo poświęcone pracy 1863—69.

Ekonomista 1865—83.

Themis Polska 1827—30.

Rozmaitości do Gazety Codziennej 1834—6.

Wiadomości Handlowe i Przemysłowe 1836.

Jutrzenka 1842—3.

Zjednoczenie 1831.

Rozmaitości Warszawskie (Dod. do Gazety Korespondenta Warsz.) 1829—34.

Roczniki Krytyki Literackiej 1842—3.

Rozmaitości Krajowe i Zagraniczne 1834 t. 2a.

Przegląd Naukowy 1842—8.

Hist. Vierteljahrschaft i bibliografja w nim zawarta 1896—1913.

Sbornik Russk. T. Istoricz. Obszcz. tomów 65 (od 93 do 138).

Żurnał Ministerstwa Narodn. Prosw. uzupełnienie braków (razem kilkanaście tomów).

Pracę nad bibliografją prowadziła p. Bachulska przy współudziale p. Przelaskowskiego.

Gabinet Matematyczny.

Aż do maja 1925 roku Gabinet Matematyczny był nieczynny. Zbiory biblioteczne były umieszczone w skrzyniach aż do chwili ukończenia nowego lokalu. Po wykończeniu przeróbek w nowym lokalu, zajęto się wypakowaniem książek i ponownym rozmieszczeniem ich na półkach, przejrzaniem i uporządkowaniem katalogu księgozbioru. Czynność ta trwała aż poza okres sprawozdawczy do listopada r. b.

W czasie od 1.VII.25 r. do 30.VI.26 r. przybyło do biblioteki 502 numery książek (w tem 208 broszur), 216 tomów czasopism, z daru Kierownika Gabinetu.

W chwili obecnej zarówno czytelnia i pracownia jest otwarta do użytku czytających. Z biblioteki korzystają: członkowie T. N. W., profesorowie Uniwersytetu Warszawskiego i słuchacze wyższych uczelni.

Gabinet Metereologiczny.

Gabinet metereologiczny w roku sprawozdawczym czynny nie był.

Instytut Biologii doświadczalnej im. Nenckiego.

Instytut im Nenckiego składał się w roku sprawozdawczym z czterech zakładów badawczych: 1) Zakładu Fizjologii, 2) Zakładu Biologii Ogólnej, 3) Zakładu Embryologii Eksperymentalnej, 4) Stacji Hydrobiologicznej nad jeziorem Wigry, oraz Warsztatu Mechanicznego. Instytut był subwencionowany przez Ministerstwo Oświecenia Publicznego i Ministerstwo Rolnictwa. Trudności finansowe sprawiły, że Instytut zmuszony był zawiesić na blisko rok wydawanie „Prac Instytutu”. W ostatnich dopiero tygodniach druk ich został wznowiony.

Dzięki specjalnemu zasiłkowi Ministerstwa Rolnictwa uruchomione zostało w roku sprawozdawczym czasopismo p. t. „Archiwum Hydrobiologii i Rybactwa” którego pierwsze zeszyty ukazały się już w druku. Redaktorem tego pisma jest p. Alfred Lityński.

Wskutek wzmiankowanych trudności w roku sprawozdawczym z prac wykonanych w Instytucie ogłoszono drukiem tylko prace wykonane na Stacji Hydrobiologicznej:

1. A. Lityński — Studja limnologiczne na Wigrach.
2. St. Wisłouch — O letnim fitoplanktonie jezior Wigierskich.
3. A. Moszyński — Notatka o faunie dennej skałposzczetów jeziora Wigierskiego.

W druku lub w przygotowaniu do druku znajdują się prace następujące:

1. R. Minkiewicz -- Prawa polibolizmu nerwowego, a definicja fizjologiczna neuroz historycznych i psychastenicznych.
2. Tenże — Potentialités autochromatiques de l'oeil humain. Chromatentopie exogène et autogène.

3. Gutglasówna — Nałogi chromatyczne, a wybór naturalny barw drobnych przedmiotów u żab.

4. S. Razwiłowska — Zmysł i pamięć wymiarów przedmiotu u żab.

5. L. Papierbuchówna — Zmysł i pamięć kierunków przedmiotu w przestrzeni u żab.

6. M. Bogucki — Dzieworódtwo doświadczalne.

7. M. Pilewiczówna — Przemiana azotowa u owadów.

8. K. Białaszewicz — Składniki mineralne komórek jajowych.

9. E. Szwejkowska — Fizjologia procesu dojrzewania jaj glizdy.

10. A. Wojtczak — Wymiana elektrolitów w mięśniach w stanie pracy, spoczynku i wypoczynku.

W roku ubiegłym w Zakładach Instytutu pracowało ogółem 30 osób.

Z prac organizacyjnych wymienić należy wykończenie murów i przykrycie dachem budującej się stacji nad jeziorem Wigry.

W roku ubiegłym liczba wydawnictw, otrzymywanych przez Instytut drogą wymiany, wzrosła z 33 do 69, to jest o 36, z czego — 30 zagranicznych i 6 krajowych.

Instytut Nauk Antropologicznych.

Okres sprawozdawczy był niezwykle ciężki pod względem materialnym, ponieważ Instytut Nauk Antropologicznych pozostawiony został własnemu losowi i otrzymywał od Towarzystwa Naukowego Warszawskiego jedynie tylko lokal, oświetlenie, gaz i opał oraz pokrycie pensji woźnego Instytutu Nauk Antropologicznych i preparatora Muzeum Archeologicznego im. Erazma Majewskiego. W okresie sprawozdawczym więc podstawą materialną egzystencji Instytutu Nauk Antropologicznych były jedynie następujące wpływy i subwencje otrzymane w 1926 r. od Instytucji rządowych samorządowych i społecznych oraz od osób prywatnych:

Od Wydziału Oświaty i Kultury Magistratu m. st. Warszawy	Zł. 5000.—
„ Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawsk. „	53.—
„ Wolnej Wszechnicy Polskiej	150.—
„ Wydziału powiatowego Sejmiku w Wołożynie . „	100.—
„ „ „ „ w Płońsku . . „	250.—
„ „ „ „ w Janowie Lubelskim	100.—
„ Banku Towarzystw Spółdzielczych	50.—
„ Spółki Akc. „Bracia Horn i Rupiewicz” . . . „	50.—
„ p. Stanisława Karpińskiego.	400.—
Zebrane przez pp. Eugenję i Michała Hertzów . . „	435.—
Zebrane przez p. inż. Feliksa Bogatkę	140.—
Od p. Jana Sawickiego	10.—
Awans od Tow. Nauk. Warsz. z odsetek od funduszu wieczystego im I. J. Semadeniego . . . „	254.89
Awans od Tow. Nauk. Warsz. z odsetek od funduszu wieczystego im. E. Majewskiego „	98.55
Od Tow. Nauk. Warszawsk. zwrot za uregulowany rachunek za naprawę maszyny do rachowania. „	73.—
Zwrot od Drukarni „Pogoń” w Wilnie	1.70
Wpływ za sprzedane wydawnictwa Inst. Nauk Antrop. „	81.80
Odsetki dopisane przez P. K. O. na konto Instytutu Nauk Antropologicznych Nr. 9933.	<u>38.12</u>
Ogółem więc w 1926 r. Instytut Nauk Antropologicznych miał wpływów	<u>7286.06</u>

Pragniemy wyrazić tu gorącą wdzięczność wszystkim instytucjom i osobom, które okazały pomoc Instytutowi naszemu a w szczególności Wydziałowi Oświaty i Kultury Magistratu m. st. Warszawy.

Z wpływów powyższych pokryte zostały najpilniejsze potrzeby rzeczowe Instytutu oraz pensje asystentki, bibliotekarki i laborantów. Laboranci otrzymali pensje tylko do dnia 1 lipca 1926 r. Kierownicy zaś Zakładu Antropologii i Etnologii z powodu braku funduszy otrzymali jedynie po kilkaset złotych tytułem awansu na pensje zaległe z pierwszego jeszcze półroczu 1925 r.

Zaległości dotychczasowe Instytutu Nauk Antropologicznych w d. 31 grudnia 1926 r. składały się z pozycji następujących:	
Zaległa pensja Kierownika Zakładu Antropologii za r. 1925 i r. 1926	Zł. 7683.65
Zaległa pensja Kierownika Zakładu Etnologii za r. 1925 i r. 1926	„ 5452.96
Zaległa pensja Kierownika Zakładu Archeologii za r. 1926.	„ 1154.64
Zaległa pensja laborantów Zakładu Antropologii za r. 1926.	„ 1165.50
	<u>Razem Zł. 15456.75</u>

Pensje powyższe obliczone zostały według norm przyjętych w Instytucie Biologii doświadczalnej im. M. Nenckiego Towarzystwa Naukowego Warszawskiego i zaaprobowanych przez Wydział Nauk Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Wynoszą one miesięcznie dla Kierownika Zakładu posiadającego 2-ch członków rodziny — 414 zł. 40 gr.; dla kierownika zakładu posiadającego 1 członka rodziny — 397 zł. 6 gr.; dla kierownika samotnego — 384 zł. 89 gr.; dla asystenta samotnego — 243 zł. 60 gr.; dla laboranta — 194 zł. 25 gr. Przyczem pensja Kierownika Zakładu Etnologii od września 1925 r. została zredukowana do wysokości 50%, a pensja Kierownika Zakładu Archeologii do wysokości 25% — ze względu na posiadanie przez osoby powyższe zajęć dodatkowych.

Sytuacja powyższa stwierdza wyraźnie w jak dalece ciężkich warunkach materialnych znajduje się obecnie Instytut Nauk Antropologicznych. Egzystencja jego opartą jest zatem na dobrej woli pracowników naukowych, zgrupowanych przy Instytucie, którzy pozostali na swych stanowiskach, pomimo niewypłacanych im już od dłuższego czasu pensji nieustając w pracy badawczej.

Podkreślić należy, iż Instytut Nauk Antropologicznych posiada również poważne zaległości w zakresie swych potrzeb rzeczowych, a przede wszystkim brak jest środków niezbędnych na ogłoszenie drukiem szeregu prac naukowych, które zostały wykonane w Zakładach badawczych Instytutu, jak też prac nadesłanych zzewnątrz i przedstawionych na posiedzeniach sekcyjnych Instytutu Nauk Antropologicznych Towarzystwa Naukowego

Warszawskiego i Oddziału Polskiego Międzynarodowego Instytutu Antropologii a zaakceptowanych do druku przez Wydziały odpowiednie Towarzystwa Naukowego Warszawskiego.

* * *

Instytut Nauk Antropologicznych Towarzystwa Naukowego Warszawskiego składa się obecnie z oddziałów następujących:

I. Zakład Antropologii i Muzeum Antropologiczne; II. Zakład Etnologii; III. Zakład Archeologii; IV. Muzeum Archeologiczne im. Erazma Majewskiego; V. Biblioteka Instytutu; VI. Sekcje posiedzeń naukowych, a mianowicie: A) Sekcja Antropologii, Etnologii i Archeologii stanowiąca jednocześnie Oddział Polski Międzynarodowego Instytutu Antropologii—stosownie do uchwały zebrania ogólnego konstytucyjnego Międzynarodowego Instytutu Antropologii w Paryżu. B) Sekcja Orientalistyczna.

W okresie sprawozdawczym Przewodniczącym Instytutu był Kazimierz Stołyhwo. Zastępcą Przewodniczącego — Stanisław Poniatowski i Sekretarzem — Stefan Krukowski.

I. Zakład Antropologii i Muzeum Antropologiczne.

Kierownikiem Zakładu był Kazimierz Stołyhwo, asystentką Eugenia Stołyhwowa.

Etat laboranta Zakładu został podzielony pomiędzy osoby następujące: pp. Zdzisława Galinowskiego, Wiedę Galinowską, Wiwę Geysmerównę, ś. p. Marię Horecką, Zygmunta Kuligowskiego i Stanisława Wąsowskiego.

Prócz tego pracowali w Zakładzie i korzystali z jego urządzeń: pp. Dr. Aleksander Maciesza, Dr. Antoni Wiczorek, Dr. Karol Stojanowski i Dr. Królikowki.

Działalność Zakładu Antropologii dotyczyła różnych działów badań w zakresie antropologii morfologicznej oraz miała na celu gromadzenie zbiorów naukowych dla znajdującego się przy Zakładzie Muzeum Antropologicznego.

W okresie sprawozdawczym kierownik zakładu K. Stołyhwo wykonał prace następujące:

1) Antropologia jako nauka pomocnicza w stosunku do historii. (Przedstawione dnia 12 lutego 1926 r. na posiedzeniu Wydziału II Towarzystwa Naukowego Warszawskiego i przekazane do druku w jubileuszowym wydawnictwie ku uczczeniu pamięci prof. W. Smoleńskiego);

2) W sprawie metody djagnozy różniczkowej i jej zastosowania w Antropologii. (Przedstawione dnia 20 kwietnia 1926 r. na posiedzeniu Wydziału III Towarzystwa Naukowego Warszawskiego i ogłoszone drukiem w Sprawozdaniach Towarzystwa Naukowego Warszawskiego). Rzecz ta została wykonaną dzięki subwencji udzielonej p. K. Stołyhwie przez Kasę im. Mianowskiego;

3) W sprawie stanu obecnego i rozwoju nauk antropologicznych w Polsce. (Przygotowane do druku);

4) Odpowiedź p. Czekanowskiemu w sprawie jego recenzji odczytu S. Poniatowskiego p. t. „Podłoże rasowe kultur zasadniczych”. (Ogłoszone w wydawnictwie „Lud” S. II, Tom IV, Zesz. 3—4 we Lwowie);

5) W sprawie badań nad podłożem rasowym populacji antropologicznych. (Ogłoszone drukiem w wydawnictwie „Lud” S. II, T. IV. Zesz. 3—4 we Lwowie). Rzecz ta została wykonana dzięki subwencji udzielonej p. K. Stołyhwie przez Wydział Nauki Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;

6) *Egyptische Population von der Zeit der XVIII Dynastie der Pharaonen in Theben.* (Przedstawione na Zjeździe Antropologicznym w Salzburgu w 1926 r.);

7) *Ueber die Differentialdiagnose und ihre Anwendung in der Anthropologie.* (Przedstawione na Zjeździe Antropologicznym w Salzburgu w 1926 r.);

8) prowadził w dalszym ciągu badania nad hierarchią cech antropologicznych;

9) rozpoczął pracę p. t. „w sprawie morfologii *Arcus superciliares* i *Tori supraorbitales*;

10) rozpoczął badania nad młodzieżą szkolną w Warszawie przy udziale laborantów Zakładu Antropologii.

11) prowadził badania antropologiczne na Pomorzu w okolicach Helu, Baru i Jastarni przy udziale laborantów Zakładu Antropologii oraz grupy słuchaczy i słuchaczek swoich z Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego.

Badania te wykonane zostały częściowo z subwencji otrzymanej przez p. K. Stołyhwę w roku poprzednim od „Elisabeth Thompson Science Fund.” w Bostonie, oraz z subwencji udzielonej p. K. Stołyhwie przez Wydział Nauk Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Asystentka Zakładu p. Eugenia Stołyhwo wa w okresie sprawozdawczym wykonała prace następujące:

1) Antropologische Charakteristik des Os hyoideum. (Przedstawione na Zjeździe Antropologicznym w Salzburgu w 1926 r.)

2) Das Problem der geschlechtlichen Auslese bei den Menschen und das Aehnlichkeitskoeffizient bei den Gatten. (Przedstawione na Zjeździe Antropologicznym w Salzburgu 1926 r.);

3) przygotowała komunikat na Zjazd Anatomiczno-Zoologiczny w Warszawie w 1926 r. p. t. „Zagadnienie doboru płciowego, a współczynniki podobieństwa małżonków”;

4) prowadziła przy pomocy laborantów Zakładu prace nad konserwacją oraz uzupełnieniem zbiorów Muzeum Antropologicznego.

Laboranci Zakładu, prócz prac technicznych w związku z badaniami prowadzonymi w Zakładzie antropologii, rozpoczęli opracowywać szereg tematów następujących:

P. Zygmunt Kuligowski — „O konstytucji gruzlików” na podstawie materiałów gromadzonych w szpitalach warszawskich.

P. Zdzisław Galinowski — „Współzależność cech antropologicznych z ogólną konstytucją ustroju u młodzieży szkolnej męskiej w Warszawie.

P. Wida Galinowska — „Współzależność cech antropologicznych z ogólną konstytucją ustroju u młodzieży szkolnej żeńskiej w Warszawie.

Praca pp. Galinowskich oparta jest na materiale zgromadzonym przez laborantów Zakładu w różnych szkołach warszawskich.

P. Stanisław Wąsowski: — „Współzależność cech morfologicznych i psycho — fizjologicznych u młodzieży rzemieślniczej w Warszawie” Praca ta oparta jest na materiale zgroma-

dzonym przez laborantów Zakładu, a który był nadsyłany przez „Patronat rzemieślniczy” w Warszawie.

Prócz personelu zakładu Antropologii pracowały w nim jeszcze osoby następujące:

Dr. Aleksander Maciesza. — 1) opracowywał znajdujący się w Muzeum Antropologicznym Zakładu zbiór czaszek zgromadzony w powiecie płońskim przez ś. p. Dr. Leona Rutkowskiego.

2) ogłosił drukiem w „Klinice Ocznej, (zesz. IV 1925 r.) pracę p. t. „Oczodoły polaków i polek” opartą na materiale znajdującym się w Muzeum Antropologicznym Zakładu, który badał w latach poprzednich.

Dr. Antoni Wieczorek — rozpoczął pracę nad morfologią kości łzowej. Praca ta jest opartą na materiale znajdującym się w Muzeum Antropologicznym Zakładu, oraz na materiale użyzonym uprzejmie przez prof. Edwarda Lotha z Muzeum Anatomicznego Uniwersytetu Warszawskiego.

Ze zbiorów Muzeum Antropologicznego Zakładu oraz instrumentarium korzystali również Dr. Karol Stojanowski — który opracowywał materiały neolityczne, znajdujące się w Muzeum oraz Dr. Królikowski, który prowadził w klinice położniczej Uniwersytetu Warszawskiego badanie nad gruczołem mlecznym.

Przy pomocy przyrządów antropologicznych i schematów do badań, dostarczonych przez Zakład Antropologii, prof. F. A. Ossendowski — zgromadził materiał antropologiczny podczas swej podróży afrykańskiej w r. 1926. Obserwacje dotyczące 3 osobników zbadanych, oraz czaszka małpy zostały przekazane przez p. F. A. Ossendowskiego naszemu Zakładowi Antropologii.

W okresie sprawozdawczym przedstawioną została dnia 23 kwietnia 1926 r. na Wydziale III T. N. W. praca p. Marji Romanowskiej — p. t. „Charakterystyka antropologiczna ludności męskiej powiatu Będzińskiego”, która wykonaną była częściowo w Zakładzie Antropologii Inst. Nauk. Antrop. T. N. W. i w Zakładzie Antropologii Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie.

W okresie sprawozdawczym zbiory i urządzenia Zakładu Antropologii były pomocne przy wykładach kierownika Zakładu na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego oraz na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Wolnej Wszechnicy Polskiej.

Wreszcie Zakład Antropologii udzielał wskazówek w sprawach antropologicznych różnym osobom i instytucjom krajowym, jak też służył informacjami w sprawach zastosowań praktycznych antropologii na skutek zwrócenia się doń w tej sprawie przez „Mellon Institute of Industrial Research” przy Uniwersytecie w Pittsburgu.

II. Zakład Etnologii.

W okresie sprawozdawczym Kierownikiem Zakładu był p. Stanisław Poniąkowski, — stałym współpracownikiem naukowym — p. Czesław Pietkiewicz.

Kierownik Zakładu St. Poniąkowski;

1) kontynuował dawniej rozpoczętą pracę „Podłoże rasowe kultur zasadniczych”, której streszczenie wyszło w druku w „Institut International d'Anthropologie, IIe Session” Paris, 1926, p. t. „La classification des races humaines par la methode historique en ethnologie”;

2) przygotowywał pracę o związkach pomiędzy typami budownictwa, charakterystycznymi dla kultur zasadniczych.

Współpracownik naukowy p. Pietkiewicz;

1) przygotował do druku zebrane przez siebie „Materiały do etnografii Polesia rzeczycyckiego”.

2) opracowywał materiały własne z południowego Polesia do słownika białoruskiego;

3) porządkował i przygotowywał do druku rękopisy ś. p. M. Federowskiego, dotyczące etnografii Białorusi.

Ponadto z pomocy Zakładu Etnologicznego korzystali p. Bogdan Żyranik, opracowujący związek nieletnich zwierząt z mitologią księżycową oraz p. Kazimiera Kintopfowa — badająca zwyczaje weselne.

III. Zakład Archeologii.

W okresie sprawozdawczym kierownikiem Zakładu Archeologii był p. Stefan Krukowski. Prócz tego pracował w Zakładzie p. Zygmunt Prószyński.

W okresie sprawozdawczym Kierownik Zakładu p. S. Krukowski wykonał prace następujące:

1) Pewne tarasy nadrzeczne Łysogór i Mazowsza i ich znaczenie chronologiczne dla paleolitu niżowego (Pos. Nauk. P. Inst. Geolog. Nr. 14, 1926);

2) Krajobraz niżowy w Łysogórach (Pos. Nauk. P. Inst. Geolog. Nr. 14, 1926);

3) Rzekome obrobienie kości z jaskini Magórskiej (oddane do druku w „Wiadomościach Archeologicznych”);

4) Wspólnie z p. J. Polańskim ze Lwowa — Die erste Paläolithstation in Nowosiółka Kostiukowa (Zbiornik Mat.-Prirod.-Likerskiej Sekcji Nauk. Tow. im Szewczenka, T. XXV, Lwów 1926);

5) Podczas sezonu letniego Kierownik Zakładu prowadził badania terenowe w powiatach: warszawskim, jędrzejowskim, włoszczowskim, końskim, pińczowskim, radomskim, kozienickim, zaleszczyckim, brodzkim, złoczowskim i jagiellońsko-gródzkim.

P. Zygmunt Prószyński w okresie sprawozdawczym zajmował się pod kierunkiem p. S. Krukowskiego systematyką paleolitu.

IV. Muzeum Archeologiczne im. Erazma Majewskiego.

Kierownikiem Muzeum był p. Włodzimierz Antoniewicz, preparatorem Kazimierz Kuc.

W okresie sprawozdawczym głównem zadaniem kierownictwa muzealnego było doprowadzenie do stanu odpowiedniej konserwacji zbiorów wykopalisk uszkodzonych i podniszczonych w l. 1920—1924 oraz uzyskiwanie kredytów na wykończenie odbudowy lokalu muzealnego w Pałacu Staszica.

W okresie sprawozdawczym Kierownik Muzeum wykonał prace następujące:

1) Z dziedziny organizacji nauki. U podstaw archeologii przedhistorycznej w Polsce. Warszawa 1926 8° str. 146;

2) Zarys prehistorji polskiej (w druku);

3) Wzór Muzeum regionalnego („Ziemia” Nr. 6. 1926 r.);

4) L'aguamanile en bronze trouvée à Grodno. (Revue Archéologique Nr. 3—4 1926.) Paris.

Nadto Kierownik Muzeum brał udział, jako delegat Uniwersytetu Warszawskiego w Międzynarodowym Kongresie Archeolo-

gicznym w Syrii i w Palestynie (marzec—maj 1926) i przy tej okazji zwiedził Grecję, Syrię, Palestynę, Transjordanję i Sycylię, prowadząc studia muzealne i terenowe.

W okresie sprawozdawczym ze zbiorów Muzeum korzystali następujący uczeni zagraniczni: Dr. Aarne Europaeus z Helsingforsu, Prof. G. Mac Curdy z Yale University w Ameryce, Prof. Beazley z Uniwersytetu w Oxfordzie, Dr. B. Richt-hofen z Wrocławia i kilku studentów archeologii; z badaczy polskich zaś kons. S. Krukowski, kons. L. Sawicki, asyst. Z. Podkowiński i J. Antoniewiczowa.

V. Biblioteka Instytutu Nauk Antropologicznych.

W okresie sprawozdawczym inwentarz Biblioteki zwiększył się o 387 vol. dochodząc do 4719 vol. w d. 30/VI 1926. Przyrost powyższy pochodzi przeważnie z darów K. Stołyhwy oraz szeregu instytucji zagranicznych, z którymi Instytut Nauk Antropologicznych utrzymuje stosunki wymienne wzajemian za „Archiwum Nauk Antropologicznych”.

W końcu poprzedniego roku sprawozdawczego Biblioteka otrzymała od Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zasiłek w ilości 2000 zł. Zasiłek ten umożliwił w drugiej połowie 1925 r. nabycie 31 vol. opracowania 274 vol. zakup 8000 kartek bibliotecznych oraz opłacenie inwentaryzowania, porządkowania i obsługiwania Biblioteki.

Z Biblioteki I. N. A. oprócz Zakładów I. N. A. i członków I. N. A. korzystał szereg osób prywatnych oraz pracowników instytucji publicznych jak państwowego grona konserwatorów zabytków przedhistorycznych Pol. Towarzystwa Eugenicznego, Pol. Towarzystwa Geograficznego, Uniwersytetu Warszawskiego i t. p.

Bibliotekarką w okresie sprawozdawczym była p. Anna Szymańska. Biblioteka Instytutu Nauk Antropologicznych otrzymywała na wymianę za „Archiwum Nauk Antropologicznych” 70 czasopism naukowych krajowych i zagranicznych.

VI. Sekcje posiedzeń naukowych Instytutu Nauk Antropologicznych T. N. W.

A. Sekcja Antropologii, Etnologii i Archeologii, będąca jednocześnie *Oddziałem Polskim Międzynarodowego Instytutu Antropologii.*

W okresie sprawozdawczym przewodniczącym Sekcji był K. Stołyhwo, zastępcą przewodniczącego S. Poniatowski i sekretarzem S. Krukowski.

Sekcja powyższa, licząca w swym składzie: 4 członków honorowych, 22 członków zagranicznych oraz 53 członków krajowych, ześrodkowuje w sobie działalność w zakresie nauk antropologicznych w Polsce oraz reprezentację tej działalności zagranicą.

W okresie sprawozdawczym Sekcja odbyła 15 posiedzeń, na których wygłoszono względnie odczytano 20 referatów następujących autorów:

21/X 1925 — Juan Jose Barcia Goyanes — (z Santiago de Compostela) — Interpretacja systematyczna zmian regesywnych mięśnia pośladkowego wielkiego.

28/X 1925 — Kazimierz Stołyhwo — W sprawie stanu obecnego i rozwoju nauk antropologicznych w Polsce.

28/ 1925 — Kazimierz Sochaniewicz — O potrzebie systematycznego wydawnictwa materiałów do historii procesów o czary w Polsce.

17/XI 1925 — Kazimierz Sochaniewicz — O zwyczaju tatuowania na ziemiach polskich.

18/XI 1925 — Karol Kosiński — Znaczenie badań układu nerwowego czuciowego dla antropologii.

13/I 1926 — Bolesław Breżgo — Zwierzęta w światopoglądzie Białorusinów gub. Smoleńskiej.

18/II 1926 — Kazimierz Stołyhwo — Antropologia, jako nauka pomocnicza w stosunku do historii.

24/II 1926 — Czesław Pietkiewicz — Charakterystyka etnograficzna Polesia Rzeczyckiego Część I.

3/III 1926 — M. Bałaban — Kultura i życie prywatne żydów polskich w XVII i XVIII wieku.

10/III 1926 — Marya Romanowska — Charakterystyka antropologiczna ludności męskiej powiatu Będzińskiego.

24/III 1926 — M. Bałaban — Budowa i ornamentyka Synagóg w dawnej Polsce.

14/IV 1926 — Kazimierz Stołyhwo — W sprawie metody dyagnozy różniczkowej i jej zastosowania w antropologii.

21/IV 1926 — Marjan Wawrzeniecki — Podzwieki mordowania starców wśród ludu oraz kilku wypadków z Łowickiego.

28/IV 1926 — H. Szpidbaum — Charakterystyka antropologiczna Samarytan.

5/V 1926 — Maryan Wawrzeniecki — Szkoła magji w Krakowie.

5/V 1926 — Stefan Krukowski i Jerzy Polański — Pierwsze stanowisko paleolityczne w Nowosiółce Kostiukowej.

26/V 1926 — Wł. Matecki i H. Szpidbaum — Typy psycho-fizyczne Kretschmera w świetle badań własnych na schizofrenikach.

2/VI 1926 — Maryan Wawrzeniecki — Ulewanie napoju w związku z pojęciami animistycznymi.

2/VI 1926 — Maryan Wawrzeniecki — Demonstracja przyrządu bułgarskiego „pałamarka”.

23/VI 1926 — Czesław Pietkiewicz — Komunikacja na Polesiu rzeczyckim w drugiej połowie zeszłego stulecia.

B. Sekcja Orientalistyczna.

W okresie sprawozdawczym przewodniczącym Sekcji był ks. Władysław Szczepański, zastępcą przewodniczącego — ks. Wilhelm Michalski, sekretarzem — Stanisław Franciszek Michalski.

W okresie sprawozdawczym, wskutek wyjazdu z Warszawy najbardziej czynnych członków Sekcji, nie odbyło się ani jedno zebranie Sekcji.

Biblioteka Sekcji otrzymała w darze kilka dzieł i publikacji wzamian za swe wydawnictwa. Dochody Sekcji zostały zużyte na prenumeratę czasopism orientalistycznych.

Wydawnictwo Instytutu Nauk Antropologicznych.

Organem Instytutu Nauk Antropologicznych T. N. W. i oddziału Polskiego Międzynarodowego Instytutu Antropologii jest „Archiwum Nauk Antropologicznych”. Brak środków odpowiednich w okresie sprawozdawczym uniemożliwił niestety Instytutowi Nauk Antropologicznych T. N. W. rozwinięcie ożywionej działalności wydawniczej.

Pracownicy Instytutu zamiast ogłaszać swe prace w „Archiwum Nauk Antropologicznych” — zmuszeni zostali do ogłaszania ich w wydawnictwach innych, bądź krajowych, bądź też zagranicznych.

W okresie sprawozdawczym ogłoszone zostały drukiem w Archiwum Nauk Antropologicznych dzięki ofiarności Dr. Karola Kosińskiego jedynie tylko jego prace następujące:

- 1) Znaczenie badań układu nerwowego czuciowego dla antropologii (Archiwum Nauk Antropologicznych, Tom II zeszyt 4).
- 2) kilka uwag o powierzchniowym układzie żylnym kończyny dolnej ze szczególnem uwzględnieniem anatomji żyły odstrzałkowej. (Dodatek do tomu II Archiwum Nauk Antropologicznych).

- 3) Szczegółowy układ fałdów otrzewny w miednicy małej. Dodatek do tomu II Archiwum Nauk Antropologicznych).

Brak środków materialnych uniemożliwił również kontynuowanie druku tomu XII „Światowida” poświęconego pamięci Erazma Majewskiego, ofiarodawcy Muzeum Archeologicznego jego imienia przy Instytucie Nauk Antropologicznych Towarzystwa Naukowego Warszawskiego.

Fundusze wieczyste nagrodowe i specjalne Instytutu Nauk Antropologicznych T. N. W.

Fundusz im. ś. p. Maryi Stołyhwowej — zabezpieczony przez Towarzystwo Naukowe Warszawskiego sumą 1501 złotych w Listach Zastawnych Tow. kredytowego m. Warszawy. Odsetki od tego funduszu przeznaczone są na nagrodę za najlepszą pracę naukową wykonaną w Zakładzie Antropologii Instytutu Nauk Antropologicznych i ogłoszoną drukiem w języku polskim w roku poprzednim.

Fundusz im. ś. p. J. J. Semadeniego — zabezpieczony przez Towarzystwo Naukowe Warszawskie sumą 3650 złotych w 8% pożyczce państwowej.

Odsetki od tego funduszu przeznaczone są w połowie na potrzeby ogólne Instytutu Nauk Antropologicznych, w połowie na potrzeby Sekcji Orientalistycznej.

Podstawy materialne Instytutu Nauk Antropologicznych są więc obecnie niestety bardzo skromne. Ponieważ jednak działalność naukowa naszego Instytutu rozwija się pomyślnie, dzięki poświęceniu pracowników naukowych, trwających na swych placówkach bez względu na niezmiernie uciążliwe warunki materialne i zaleganie pensji — nie tracimy więc ufności w lepszą przyszłość.

Mamy nadzieję, że społeczeństwo polskie oceni życzliwie działalność Instytutu Nauk Antropologicznych i nie poskąpi pomocy niezbędnej dla dalszego jego istnienia oraz rozwoju tej placówki naukowej, której zadaniem jest — zarówno praca w zakresie nauk antropologicznych na terenie krajowym, jak też godne reprezentowanie twórczości polskiej w obrębie tych nauk wobec uczonych zagranicznych.

Pracownia Mineralogiczna.

Pracownia Mineralogiczna korzystała w roku sprawozdawczym podobnie jak i w roku ubiegłym z zasiłku Wydziału Nauki Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, co jej umożliwiło nie tylko opędzenie potrzeb bieżących, ale też wydanie pierwszego tomu „Archiwum”.

Odkąd działalność wydawnicza Towarzystwa Naukowego poczęła zamierać, a poza instytutami — biologicznym i antropologicznym prace i komunikaty Wydziałów lata całe spoczywać musiały w rękopisach, wydawnictwo „Archiwum Pracowni Mineralogicznej T. N. W. stanowiło jedyny sposób wydobycia prac treści mineralogicznej na światło dzienne, wejścia w ten sposób w kontakt z instytutami naukowymi zarówno w kraju jak i zagranicą.

Drogą wymiany za pierwszy tom „Archiwum” uzyskała Pracownia Mineralogiczna 101 tomów rozlicznych wydawnictw i odbitek, przyczem szczególną szczodrością zaznaczyło się Ar-

gentyńskie Ministerjum Rolnictwa w Buenos Aires, nadsyłając pracowni 22 tomy swych cennych wydawnictw z dziedziny geologii, hydrologji i górnictwa (lata 1919—1926); dalej Rosyjski Komitet Geologiczny w Leningradzie — z 14-oma tomami prac z roku 1925 i 1927 i Komitet Geologiczny Dalekiego Wschodu w Władywostoku — z 10-cioma tomami prac z lat 1924—1926.

Pewne instytucje zapytywały, czy mogą liczyć w przypadku wymiany na trwałość nawiązanego stosunku. I tu niestety odpowiedź brzmieć musiała wymijająco. Budżet Ministerstwa W. R. i O. P. ciąglem ulega wahaniom. Wysokość udzielanych na podtrzymywanie poczynań naukowych zasiłków zmienia się z roku na rok i łatwo spaść może do zera. Pracownia Mineralogiczna, która w ubiegłym roku akademickim dysponowała sumą sześciu tysięcy złotych, udzielonych jej przez Wydział Nauki, w roku bieżącym, przynajmniej jak dotąd, niema do rozporządzenia ani grosza. A przecież trzeba pokryć koszty zaprenumerowanych już tylko dwu podstawowych czasopism i zapłacić przyrzędy i odczynniki, rzemieślników i służbę.

Zakład, któremu nieocenione usługi oddawał pracujący od szeregu lat bezpłatnie asystent, pan Stanisław Małkowski, utracił od kwietnia tą doskonałą siłę. Panu Małkowskiemu oddano do dyspozycji bogato zaopatrzony i uposażony zakład petrograficzny w Państwowym Instytucie Geologicznym.

Zabranej podczas okupacji platyny pracownia nie zdołała odzyskać. Bez platyny nie podobna reaktywować działu chemicznej mineralogji, dla którego pracownia ta właściwie została stworzoną. Wprawdzie kosztem dwóch tysięcy złotych odkupiono w roku zeszłym część zabranej przez Niemców platyny, to jednak, by chociaż jeden dygiestor uruchomić, potrzeba jeszcze conajmniej sześciu tysięcy złotych.

Z pracowników, prócz asystenta, czynni byli p. Czesław Jaksza-Bykowski, który w dalszym ciągu opracowywał egzotyki fliszu magórskiego i panna Eugenia Zaniewska, która badała skalenie pegmatytów Wołyńskich.

Wydatkowano:

na przyrządy platynowe	zł. 1.982,35
na książki i czasopisma	„ 688,44
na druk „Archiwum”	„ 2.873,56
na odczynniki, szlify	„ 101,58
na oprawę książek, materiały piśmienne, porządki	„ 209,07
niedobór roku ubiegłego	„ 151,62
	<hr/>
	Razem zł. 6.006,62

Sumę tę pokryły prawie w całości zasiłki Wydziału Nauki Ministerstwa W. R. i O. P.

Pracownia Neurobiologiczna.

W okresie sprawozdawczym w pracowni neurobiologicznej wraz z kierownikiem d-rem Edwardem Flatau i starszym asystentem d-rem Teofilem Simchowiczem pracowało 8 lekarzy.

Prowadzone były prace następujące:

E. Flatau — Badania doświadczalne nad przepuszczalnością ośrodkowej barjery nerwowej.

E. Flatau — Badanie doświadczalne nad gruźlicą układu nerwowego ośrodkowego.

E. Flatau — Badanie nad stosunkiem ciał gazowych do układu nerwowego.

E. Flatau — Badania nad iniekcjami parawertebralnymi do układu współczulnego.

T. Simchowicz — Badania doświadczalne nad wpływem insuliny na układ nerwowy.

T. Simchowicz — Badania doświadczalne nad wpływem iniekcji radu na układ nerwowy.

E. Herman — O stosunku jonów do wpływu mózgowo-rdzeniowego.

B. Karbowski — Badania nad drogą bezpośrednią pomiędzy uchem wewnętrznym a przestrzenią podpajęczynową.

J. Mackiewicz — O glejakach mózgu i rdzenia.

N. Zandowa — Badanie anatomo-patologiczne nad oliwkami starców, w cierpieniu Parkinsona, w tężcu.

N. Z a n d o w a — Anatomja porównawcza oliwek u zwierząt dwunogich i czworonogich.

N. Z a n d o w a — Splot naczyniasty w stanach patologicznych.

N. Z a n d o w a — Badania doświadczalne nad capillaroskopją.

Pracownia Radjologiczna.

Kierownik Pracowni Radjologicznej p. L. Wertenstein w roku sprawozdawczym prowadził badania w Cavendish Laboratory w Cambridge.

Czynnym w charakterze konserwatora był p. Henryk Hersz-finkiel, który opracowywał zagadnienie, związane z emanowaniem roztworów soli radu w różnych warunkach.

Oddział Chemji Koloidów Pracowni Radjolog. T. N. W.

Kierownikiem Oddziału Chemji Koloidów jest p. Hilary Lachs. W roku sprawozdawczym były prowadzone badania fizykochemiczne nad trwałością i koagulacją koloidów nadto nad wyznaczeniem warunków, określających stałość potencjału elektrokinetycznego.

Opracowaniem tych zagadnień zajmowali się: p. Feliks Lachman nadto Józef Kronmann i p. Józef Biczuk.

W wyniku tych badań została jedna rozprawa p. t. „O potencjale przepływu” przedłożona Polskiej Akademji Umiejętności w Krakowie, a druga p. t. „Działanie kougulacyjne jonów i wielkość ich promienia” przedstawiona Wydziałowi III T. N. W.

Pozatem opracowane zostały pewne zagadnienia związane ze stosowaniem chemji koloidów w technice.

Część prac naukowych została wykonana dzięki zapomocze uzyskanej przez kierownika z Kasy im. J. Mianowskiego. Niektóre zaś prace dawniej podjęte trzeba było dla braku środków narazie przerwać.

Oddział Chemji Koloidów był w stosunkach naukowych ze Szwedzką Akademią Nauk i z Amerykańskiem Towarzystwem Chemicznem; to ostatnie również w r. b. przesyłało bezpłatnie Oddziałowi wydrukowane przez niego czasopisma.
